

ตามจรีต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนุ โด

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๕๘๔. นี้วันนี้คำถาม ๒ คำถาม มันจะขัดแย้งกันเอง คำถามแรกกับคำถาม
หลังตรงข้ามกันเลย ฟังคำถามแรกนะ

ถาม : เรื่อง “ผลจากการปฏิบัติสมาธิ”

กราบนมัสการหลวงพ่อดีเคารพ หนูมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอาการที่เกิดขึ้นจากการทำ
สมาธิภาวนา แต่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองหรือไม่ หรือทำวิธีผิด และ
ควรแก้ไขอย่างไร? จึงขอความกรุณาหลวงพ่อโปรดชี้ทางด้วยค่ะ

๑. หนูสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนนอน โดยใช้วิธีอานาปานสติควบคู่กับพุทโธมา
นาน ซึ่งหลังจากได้ฟังหลวงพ่อบอกปัญหาว่า “เป็นกรรมฐานคนละห้อง” เลยลองเปลี่ยน
มาพุทโธอย่างเดียว พบว่าเมื่อท่องพุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ ปรากฏว่าตัวเองไม่ยอมหายใจ
เข้าออก มีอาการเหมือนกลั้นหายใจอยู่ ต้องกลับมาดูลมตามเดิม และสังเกตว่า เมื่อท่องพุ
ทโธอย่างเดียวใจไม่ค่อยสงบเป็นสมาธิ เหมือนพุทโธเบาๆ ไม่ชัดเจน แต่ถ้าดูลมหายใจ
เพียงอย่างเดียว ใจก็กลับท่องพุทโธ พุทโธโดยอัตโนมัติ หนูเลยไม่สามารถเลือกอย่างใด
อย่างหนึ่งได้ ขอคำแนะนำจากหลวงพ่อด่วนด้วยค่ะ

๒. ในช่วงไหนที่เร่งความเพียรมากสม่ำเสมอ พบว่าเวลาเดินไปตามถนน อยู่ๆ
จิตก็จะรวมลงเป็นสมาธิ เดินต่อไปไม่ได้ ทั้งที่รู้ตัวตลอดเวลา เนื่องจากอยู่ตามถนนเกรง
ว่าจะได้รับอันตราย จึงต้องหยุดแล้วค่อยๆ ถอนจิตออกมา หรือในบางครั้ง เดินอยู่ก็รู้สึก
เหมือนแผ่นดินไหว หรือพื้นอ่อนยุบลงไปเฉยๆ สังเกตคนรอบข้างก็ไม่มีใครผิดปกติ
หนูไม่แน่ใจว่าอาการเหล่านี้เกิดจากทำสมาธิภาวนาหรือไม่ และมีวิธีแก้ไขอย่างไร?
หลวงพ่อบอกช่วยกรุณาชี้แนะด้วย

๑. หนูพบว่า ตนเองมักรู้เหตุการณ์ล่วงหน้ามาตั้งแต่เด็ก แต่คิดว่าเป็นเรื่องบังเอิญ ตอนหลังพบว่า ในช่วงไหนที่ทำสมาธิสม่ำเสมอจะรู้ล่วงหน้าบ่อยและชัดเจนขึ้น เช่น รู้ว่ามีคนมาหา รู้ว่าโทรศัพท์จะดัง หรือนึกถึงใครมากๆ จะมีเหตุการณ์อะไรที่เกิดขึ้นกับคนนั้น หรือคนนั้นจะมาหา รู้ว่าร้านอาหารที่กำลังจะไปกินปิด อยู่ๆ ก็รู้ขึ้นมาเองในใจ ซึ่งหนูรู้สึกว่ารำคาญมากกว่าที่จะยินดีรู้ จะจัดการอาการแบบนี้อย่างไรคะ

หนูสงสัยว่า ทำไมพอนั่งสมาธิในห้องพระ ซึ่งมีพระพุทธรูป เคารพพระรูป หลวงตาอยู่ จิตจึงไม่สงบเป็นสมาธิเลย รู้สึกฟุ้งซ่านมากทุกครั้ง แต่พอย้ายมานั่งสมาธิบนเตียงในห้องนอน จิตจะรวมลงเป็นสมาธิได้ง่ายกว่า เบบ สบาย สงบ ตั้งแต่ย้ายบ้านใหม่ เป็นอย่างนี้ตลอด หนูทำอะไรผิดหรือเปล่าคะ

หลวงพ่ : อันนี้เป็นปัญหาหนึ่ง เดี่ยวปัญหาข้างหลังนะมันจะย้อนกลับอันนี้เลย แต่ตอบอันนี้ก่อน เขาเคยนั่งสมาธิ เขาเคยทำสมาธิ

ถาม : ข้อ ๑. หนูสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนนอน โดยวิธีอานาปานสติควบคู่กับพุทโธมานาน ซึ่งหลังจากได้ฟังหลวงพ่บอกว่า “เป็นกรรมฐานคนละห้อง” ก็เลยลองเปลี่ยนมาพุทโธอย่างเดียว พบว่าห้องพุทโธไปเรื่อยๆ ปรากฏว่าตัวเองไม่ยอมหายใจ

หลวงพ่ : คือมันไม่สะดวกไง.. เราจะบอกว่าไอ้พุทโธกับลมหายใจเข้าออก โดยกรรมฐาน หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ก็สอนแบบนี้ สอนบอกว่าให้ลมหายใจเข้านี้ “พุท” ให้ลมหายใจออกนี้ “โธ” ไอ้กรณีอย่างนี้เราสอนคนฝึกหัดใหม่

ทีนี้เวลาเราบอกว่า “กรรมฐานคนละห้อง” เห็นไหม แบบว่าเวลาภาวนาไปคนเรามันจะพัฒนาขึ้น มันจะดีขึ้น คำว่าดีขึ้นมันก็ไม่มีปัญหาสิงใจ ถ้าดีขึ้นโดยสัมมาทิฐินะ แต่ถ้าดีขึ้นโดยมิจฉา ดีขึ้นเราคิดว่าดีขึ้น มันดีขึ้น ทุกอย่างมันดีขึ้น แต่! แต่มันไม่มีผล พอคำว่าไม่มีผลมันจะแช่อยู่อย่างนั้นแหละ มันไม่มีอะไรคืบหน้าไป

เวลาเราทำไปมันก็อยู่อย่างนั้นแหละ เออ.. สบายๆ อย่างนั้นแหละ แต่มันไม่คืบหน้า ถ้าไม่คืบหน้าแล้วเราก็ทำอยู่อย่างนั้นแหละ พุทโธพร้อมลมหายใจเข้าออก เห็นไหม หายใจเข้านี้ “พุท” หายใจออกนี้ “โธ” มันก็ว่างๆ แล้วมันก็ไม่ก้าวหน้า ไม่ก้าวหน้าแล้วทำอย่างไรต่อไป?

ถ้าทำอะไรต่อไป เห็นใหม่ ถึงบอกว่า ถ้ามันไม่ก้าวหน้า หรือว่าเราทำสิ่งใด มันต้องมีเหตุสิ่งใดมันผิดปกติ ถ้ามันผิดปกติใช่ไหม? ถ้ามันก้าวหน้าด้วยความสัมมาทิฐิ คือว่าพุทฺโธพร้อมกับมหายใจเข้าออกแล้วสงบดี รู้ดี สรรพสิ่งดี สิ่งนั้นถูกต้อง.. แต่ส่วนใหญ่แล้วถ้ามันดี คิมันต้องพัฒนาสิ

พอดีใช่ไหม? พอจิตสงบแล้วนี่ จิตสงบมันตื่นตัว มันรู้ตัวตลอดเวลา คนรู้ตัวตลอดเวลา จะรู้เฉยๆ อยู่ตลอดเวลาเนี่ยรำคาญไหม? พอเรารู้ตลอดเวลา เราก็ต้องทำอย่างอื่นต่อเนื่องกันไปใช่ไหม? มันต้องพัฒนาขึ้นไป ถ้าพัฒนาขึ้นไป อย่างนั้นมันละสัมมาทิฐิ แต่เราบอกว่าพุทฺโธไปแล้วก็เฉย เฉย.. เฉยแล้วเฉยแล้วมันไม่ก้าวหน้า นี่ถึงบอกว่ามันเป็นกรรมฐานคนละห้องแล้ว

ถ้าเมื่อไม่ปฏิบัติ เราไม่ปฏิบัติเนี่ย เราไม่ปฏิบัติสิ่งใดเลยมันก็ไม่มีปัญหาสิ่งใดเลย แต่พอเราจะปฏิบัติขึ้นมาให้มันดีขึ้น เห็นใหม่ นี่มันมีการโต้แย้ง มันมีการขัดแย้งในใจแล้ว ฉะนั้น เวลาเราบอกว่าให้ผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้หายใจเข้านี่พุทฺ หายใจออกนี่โก โธ มันซัดๆ นี่ถูกต้อง พอมันถูกต้องมันเริ่มเปลี่ยนแปลง ความแตกต่างจากจิตปกติ จิตมันจะเริ่มมีอาการต่างๆ

นี่มีอาการต่างๆ เดียวมันจะไปข้อสุดท้ายว่าทำไมมันยวบ ทำไมมันไหว ทำไมมันต่างๆ เห็นใหม่ พอจิตมันมีการเปลี่ยนแปลง ถ้ามันเปลี่ยนแปลงคิมันก็ถูกต้อง ถ้ามันไม่ดีล่ะ? มันไม่ดีแล้วมันไม่ก้าวหน้า ถ้าไม่ก้าวหน้าบิณเราจับปลาหลายมือไง ทั้งหายใจเข้านี่พุทฺ หายใจออกนี่โก แต่เราทิ้งอันใดอันหนึ่ง พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธนี่ท่องพุทฺธา นุสติ ลมหายใจซัดๆ

คำว่าซัดๆ เห็นใหม่ จับสิ่งนั้น แล้วจิตมันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากที่ว่าภาวนามาแล้วไม่ก้าวหน้า มันก็ซ้าซากอยู่อย่างนั้นแหละ นี่ถ้าจับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มันชัดเจน จิตมันทำงานหน้าที่เดียวมันจะดีขึ้น นี่มันถึงบอกว่า “หลวงพ่อบอกว่าพุทฺโธมันเป็นกรรมฐานคนละห้องก็เลยลองทำ พอลองทำแล้วนี่หายใจก็ไม่ได้ ทุกอย่างก็ไม่ได้”

ถ้ามันไม่ได้ หรือหายใจแล้วมันติดขัด เหมือนไม่หายใจ เหมือนอะไรนี่ ถ้ามันไม่เป็นประโยชน์กับเราให้เราทำวิธีการอื่น มันเปลี่ยนไป มันปล่อย หรือถ้าทำของเดิมอยู่ มันดีอยู่แล้ว มันก็คืออยู่แล้ว ถ้าของเดิมคืออยู่ เป็นสัมมาทิฐิเราไม่ต้องแก้ไขเลย หายใจเข้านี่พุทฺ หายใจออกนี่โก ถ้ามันไปเรื่อยๆ แล้วทำเข้าไปเรื่อยๆ มีสติเข้าไปเรื่อยๆ มันรู้เข้า

ไปเรื่อยๆ เห็นไหม รู้ชัดเจน พอรู้ชัดเจน พออยู่ในสมาธิ ถ้ามันรู้สึกมีความรำพึงได้ คิด
ได้ให้ใช้ปัญญาไปเลย

อันนี้พูดถึงว่าถ้ามันเบา เห็นไหม เขาบอกว่า “มันขัดแย้ง มันทำไม่ได้ ฉะนั้น เอล
ลมหายใจหรือพุทโธอย่างเดียว ทำอะไรไม่ได้ เวลาที่องพุทโธมันก็อยากหายใจ พอลม
หายใจก็อยากพุทโธ จนเขาทำที่เขาได้ผลนะ เลยต้องมาพุทโธเบาๆ ไม่ชัดเจน”

พุทโธเบาๆ ไม่ชัดเจนนี่นะ เบาๆ เห็นไหม เบาๆ แต่ถ้ามีสตินะมันก็เป็น
ประโยชน์ได้ เหมือนคนที่ทำอะไรนุ่มนวล แต่คนทำอะไรที่เข้มแข็ง ทำอะไรที่กระด้าง
มันก็ไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเบาๆ แล้วชัดเจน เบาหรือกระด้างมันก็อยู่ที่นิสัย แล้วถ้ามัน
ชัดเจน.. เบาๆ ไม่ชัดเจน แล้วมันลงได้นะ แต่มันแปลก มันแปลกที่ว่ามันเบา มันไม่
หายไปเลยหรือ?

ฉะนั้น เบาๆ ถ้าทำได้ผล อันนี้ข้อที่ ๑. ข้อที่ ๑. หมายถึงว่า ถ้าทำสิ่งใดได้
ประโยชน์เอาสิ่งนั้นก่อน แล้วนี่พอทำแล้วมันขัดแย้งไง หนึ่งพอพุทโธอย่างเดียว หรือลม
หายใจอย่างเดียวมันหายใจไม่ออก มันเหมือนกลั้นลมหายใจ มันทำอะไรไม่สะดวกเลย
แต่เวลามันพุทโธอัตโนมัติ อันนี้มันต้องหาทางของตัวเอง ต้องหาทางของตัวเอง ต้องหา
ช่องทาง หาสิ่งที่มีมันสะดวก สิ่งที่มีมันทำแล้วมันได้ประโยชน์

อันนี้ข้อที่ ๑. นิมาข้อที่ ๒.

ถาม : ข้อ ๒. ช่วงเวลาเร่งความเพียร (นิมันจะเกี่ยวเนื่องกันมา) ช่วงที่เร่งความเพียร
มากสม่ำเสมอ เวลาเดินบนถนนแล้วจิตมันจะลง จิตมันจะยวบ

หลวงพ่ : นิมันเป็นมาก่อนที่เราเอากรรมฐานคนละห้อง หรือกรรมฐานห้อง
เดียวกันล่ะ? ถ้าเมื่อก่อนเราพุทโธพร้อมลมหายใจ แล้วมันมีอาการอย่างนี้ไหมล่ะ? จิตมัน
จะบอกถึงผลไง คนเราปฏิบัติ เห็นไหม นิวัดผล เราจะวัดผลของเรา บังคับตั้งมันจะวัดผล
วัดผลว่าจิตเรามาดีขึ้นหรือเลวลง ถ้ามันเลวลง นิภาวนาบีบมันจะคืออยู่พักหนึ่ง เสร็จแล้ว
มันจะเสื่อม พอเสื่อมบีบเราจะดูไถของมันตลอดไป มันจะหาทางออกของมัน

แต่ถ้าเวลามันดีขึ้นนะ มันดีขึ้น เห็นไหม อย่างเช่นเวลาเดินไปเหมือน
แผ่นดินไหว เหมือนถนนยวบลง อันนี้ถ้าจิตมันมีอาการของมันนะ ถ้าจิตมันก็กระด้าง

จิตที่มันมีความรับรู้แปลกๆ เราต้องสังเกต แล้วเราจะรู้ของเราเอง.. เรารู้ของเราเอง มันจะ
อย่างไรนี่ตอนมาถูกต้องแล้ว ถ้ามันอยู่ในชุมชนเราจะลงไม่ได้ ลงไม่ได้ให้รังไว้ มีสติจริง
ไว้มันไปไหนไม่ได้หรอก

ให้เราสติจริงไว้ แล้วเรารู้ของเราคนเดียว เราพยายามหาทางหลบไปที่ไม่มีคน
แล้วถ้ามันออกเป็นปกติเราก็กลับบ้าน เราไปทำงานของเรา เพราะขณะนี้มัน
ไม่ใช่เวลาภาวนา ในปัจจุบันนี้เราเดินอยู่บนถนน เห็นไหม ยิ่งอันตรายใหญ่ถ้าขับรถ ขับ
รถแล้วพุทโธ ถ้าเราฟังซ่านเราขับรถพุทโธได้ แต่ถ้าจิตมันจะลงล่ะ? จิตมันจะลงทำ
อย่างไร?

ถ้าจิตมันลงโดยถ้าเป็นสัมมาทิฐิ โดยมีสตินะ เขาบริหารได้ เขาจัดการได้ เรา
ดูแลจิตเราได้ คนที่เป็นสัมมาทิฐินะ แต่ถ้ามันเป็นมิจฉา เป็นสิ่งที่เราบริหารจัดการใจไม่ได้
เลย มันวูบวาบไป.. จะบอกว่าภาวนานี้มันไม่ให้โทษกับใครหรอก แต่พอภาวนาไปแล้ว
ให้โทษ หรือว่ามีความผิดพลาดมันออกไปทางที่เป็นผิด ฉะนั้น เราจะต้องแก้ไขของเรา
ไปเรื่อยๆ พูดถึงถ้าจิตมันผิดปกตินะ

นี่เวลามันยวบออกไป มันยวบ มันไหว เหมือนถ้าเวลาจิตจะเข้าสมาธิ เวลาจิตเรา
จะเข้าสมาธิมันจะมีการเปลี่ยนแปลงของมัน แต่จิตจะเข้าสมาธิมันควรเข้าสมาธิขณะที่
เรานั่งภาวนา แต่ขณะที่เราไปเดินบนถนน เราไปอะไรนี้เราก็รักษาจิตของเราไป
ควบคุมดูแลจิตของเราไปให้มันเป็นปกติ แต่ไม่ต้องให้มันสร้างปัญหาให้เรา นี่ข้อที่ ๒.

ที่นี้ข้อที่ ๓.

ถาม : หนูพบว่า จะรู้เหตุ รู้สิ่งใดล่วงหน้ามาตั้งแต่เด็กๆ แล้วสิ่งที่บังเอิญให้เห็น

หลวงพ่ : เช่นส์ของคนที่มันมี ถ้าพูดถึงว่าเช่นส์ของคน หรือว่าจริตนิสัยของคน จิต
บางคนนะ ถ้าไปพูดถึงเรื่องการนอนฝัน เรื่องสิ่งต่างๆ เขาถูกเหยียดหยาม เขาบอกว่า
เหมือนกับจิตหลงผิด ถ้าจิตหลงผิดนี้ไปอย่างหนึ่งนะ อย่างเช่นเรา ถ้าเราปฏิบัติแล้วนะ
เราปฏิบัติของเรามา แล้วจิตของเราผิดปกติ พอดีจิตของเราผิดปกติมันมีอาการป่าๆ เป้อๆ
จิตเรามีอาการป่าๆ เป้อๆ นะ เราจะรู้อะไรที่ว่ามันป่าๆ เป้อๆ

คำว่าป่าๆ เป็ๆ เพราะอะไร? ป่าๆ เป็ๆ เพราะจิตเราขาดสติ สติเราไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถควบคุมจิตเราได้ มันจะรู้เห็นอะไร รู้เห็นไปด้วยอุปาทาน รู้เห็นไปด้วยความรู้สึกนึกคิดของเรา นิพุดถึงว่าจิตที่มันผิดปกติ แต่ถ้าจิตมันมีอำนาจวาสนา จิตมีอำนาจวาสนานะ เวลานั่งสมาธิหรือทำอะไรไปนี่มันจะรู้

คำว่าเซ็นส์คือว่ารู้อะไรล่วงหน้า จิตอย่างนี้มี ถ้าจิตอย่างนี้มีบับ ดังสมาธิไปมันจะเกิดความรู้ ความเห็นของเขา จิตประเภทนี้หลวงพ่อจะบอกว่า “๑๐๐ เปอร์เซ็นต์มันจะมีอยู่ประมาณ ๕ เปอร์เซ็นต์” คนที่จิตรู้อะไรล่วงหน้า รู้อะไรต่างๆ แต่มันก็เป็นผิดปกติเขา อย่างเช่นเด็กอัจฉริยะมันจะมีน้อย เด็กทั่วๆ ไปมันจะมีมาก

จิตก็เหมือนกัน จิตที่มันพิเศษๆ มันมีไม่มากหรือ มีไม่มาก เหมือนจำนวน ๑๐๐ จะมี ๕ เปอร์เซ็นต์ ทีนี้มี ๕ เปอร์เซ็นต์มันจะไม่เหมือนชาวบ้านเขาทั่วไป แต่ต้องเป็นจิตที่ว่าเป็นอัจฉริยะนะ ไม่ใช่ป่าๆ เป็ๆ นะ ถ้าอย่างของเรานี้ เรากวนาไปแล้วเรามีการตกใจ เรามีอาการอะไรต่างๆ แล้วเรามีเวรกรรมของเรา พอมันไปเห็นแล้วมันสะเทือนใจ มันจะเกิดอาการป่าๆ เป็ๆ

พอป่าๆ เป็ๆ นิวิธีแก้! วิธีแก้ก็ต้องกลับมารักษาจิต ตั้งสติไว้รักษาจิตของเรา แล้วพยายามกราบไหว้ครูบาอาจารย์ให้มันมีที่พึ่ง ให้คำว่าป่าๆ เป็ๆ ของจิตเราให้กลับมาเป็นปกติ ถ้ากลับมาปกติแล้ว พอกลับมาปกติแล้วค่อยมาภาวนา ถ้าภาวนามีสติดี รักษาตรงนี้ให้เป็นปกติ อย่างเช่น! เช่นเราจะสร้างบ้าน เราปรับพื้นที่ดินเพื่อจะสร้างบ้าน เขาต้องปรับพื้นที่ให้เสมอใช่ไหม? แล้วถ้าพื้นที่เป็นหลุมเป็นบ่อเขาจะสร้างบ้านได้อย่างไร? พอสร้างบ้านไปแล้วมันก็ต้องไม่มีพื้นฐานของมัน

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันป่าๆ เป็ๆ มันก็เป็นสภาพแบบนั้นแหละ เราต้องปรับจิตของเราให้เป็นปกติ ปรับจิตของเราให้ดี เห็นไหม ปรับจิตให้เป็นปกติ ทีนี้เป็นปกติ พื้นทีมันเป็นที่ลุ่มที่ราบ เวลาเราเอาดินถมไปแล้วมันจะทรุดตัวไหม? มันทรุดตัวนะตรงนั้นนะเพราะดินใหม่ มันจะทรุดตัวลง มันจะไม่เสมอหรือ

จิตป่าๆ เป็ๆ เวลากลับมาให้เป็นปกติแล้วมันต้องรักษาตัวไปพักหนึ่งนะ เพื่อให้ดินมันอยู่ตัว ให้ทุกอย่างมันลงเสมอกัน พอทุกอย่างลงเสมอกันแล้วค่อยมาภาวนา เพราะภาวนาไปนี่ฐานมันดี พอฐานมันเรียบ พื้นฐานมันดี นี่อาการป่าๆ เป็ๆ มันหายไป การจะไปเห็นสิ่งใดมันก็เห็นเพื่อจะแก้ไข

เวลาตอบปัญหา มันตอบปัญหาเป็นวงกว้าง ถ้าตอบปัญหาในวงกว้าง ในปัจจุบัน โลกเครียดในสังคมมันเยอะ สังคมเรามีโรคเครียด สังคมเรา จิตของพวกเราประชาชน ส่วนใหญ่แล้วมันแบกรับอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ มันมีของมัน แต่ถ้าเวลาจิตที่มันมี อานาจาสนา มีบารมีของมัน เวลาภาวนาไป หรือว่ามันมีความรู้แบบที่ว่าเดี๋ยวกู้อะไร ล่วงหน้าๆ นี่มันมีของมัน

ฉะนั้น เวลาผู้ที่จะวินิจฉัยตรงนี้มันต้องวินิจฉัยเฉพาะบุคคลไป บุคคลคนนี้เป็น อย่างไร บุคคลคนนี้เป็นอกหรือลบ บุคคลคนนี้เป็นโดยพื้นฐานสภาพโดยปกติ.. เพราะว่าเวลา พุดไปในวงกว้าง จะบอกว่าถ้ามันรู้ล่วงหน้า บังเอิญอย่างนั้น มันจะถูก มันจะดี แล้วถ้า เกิดจิตป่าๆ เป้อๆ เขาบอกว่าเขาก็ดีนะสิ โอ้.. หลวงพ่อพุทธรูปประกันเลย รับรองสิ่งนี้ เหมือนกันหมดเลย

ฉะนั้น เวลาตอบปัญหานี้มันเป็นเฉพาะ เฉพาะผู้ที่เป็น แล้วเป็นแล้วนี่เป็นมาก เป็นน้อยแค่ไหน ฉะนั้น สิ่งทีรู้ล่วงหน้านี้ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ก่อนที่จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอจิตมันสงบลงไปแล้วนี่รู้ อดีตชาติ แล้วพอดึงกลับมามัชฌิมยามรู้อนาคต

นี่เวลารู้อดีตชาติมันรู้ของเก่า รู้ของเก่าหมายถึงว่าสิ่งที่จิตนี้ผ่านมา แล้วมันจับสม เป็นพื้นฐาน เป็นข้อมูลในปฏิสนธิจิตมันมีมา เพราะเป็นพระโพธิสัตว์ นี่รู้ข้อมูลเดิม แต่ เวลามัชฌิมารู้ว่าถ้าจิตมันไม่สิ้นมันจะไป นี่จะบอกว่าขณะที่พระพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ เห็น ใหม เพราะจิตทุกดวงใจมันมีอย่างนี้ ทุกดวงจิตเรามีอดีต มีอนาคตกันมา เรามีอดีตชาติ เราเกิดตายมามันมีของมัน

ฉะนั้น เวลาไปรู้นี่ ถ้ารู้อดีต อนาคต พระพุทธเจ้ายังไม่สำเร็จ ฉะนั้น ความรู้แบบนี้ รู้ได้ ความรู้แบบนี้ สิ่งต่างๆ รู้ได้ แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างไว้หมดเลย แล้วดึงจิตกลับมาเป็นปกติ แล้วพอมัชฌิมยาม ถึงเวลาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าเวลาอรุณขึ้น

ฉะนั้น สิ่งทีรู้ ที่เห็น ถ้าจิตมันรู้ เรารู้แล้วเราก็กว้าง รับรู้ไว้แล้วว่าง

“นี่แล้วมันเป็นอย่างไรหลวงพ่อกำลังช่วยชี้แนะด้วย มันจะแก้ไขอย่างไร?”

มันแก้ไขอย่างไรนี้ ถ้าเรากำหนดพุทโธ หรือกำหนดลมหายใจซัดๆ ไว้ สิ่งที่เราตั้งใจ
ใคร่เราก็ตั้งใจไว้ ตั้งไว้ รับรู้แล้วผ่าน จะบอกไม่รับรู้เลยไม่ได้ เพราะมันผ่านเข้ามาในจักขุ
มันผ่านเข้ามาในความรู้สึก รับรู้แล้ววาง คือเราไม่ตื่นตื่น

เราไม่ตื่นตื่น เราไม่ยึดติด เรา รู้ของเรา แล้วเราก็กว้างของเรา แล้วเราก็เป็นปกติ
ของเรา แล้วเราพุทโธของเราต่อไป ถ้าจิตมันสงบลึกเข้าไปกว่านั้นมันมีกำลังมากขึ้น
เหมือนคน เห็นไหม ถ้าใครนอนหลับสนิท คนนั้นตื่นขึ้นมาแล้วสดชื่น คนนอนนะฝัน
นอนแล้วก็รู้สึกต่างๆ ตื่นขึ้นมาก็นอนเหมือนกัน นอนเวลาเท่ากัน แต่นอนแล้วเหมือน
ไม่ได้นอน

จิตถ้ามันพิจารณาขึ้นมา พอมันสงบแล้ว พอมันพุทโธจนผ่านความรับรู้ต่างๆ
เห็นไหม รับรู้จิตออกรู้ พอจิตสงบแล้วออกรู้ แต่พอมันพิจารณาต่อไป มันภาวนาต่อไป
มันปล่อยหมดเลย เข้ามาพักมีกำลังขึ้นมา แล้วออกมาใช้ปัญญา มันจะดีขึ้นๆ พอดีขึ้นมัน
จะเข้าใจเรื่องนี้ แล้วผ่านเรื่องนี้เข้าไปเลย พอผ่านเรื่องนี้เข้าไปก็จบ นี้พูดถึงข้อที่ ๓.

ถาม : ข้อที่ ๔. หนูสงสัยว่า ทำไมเวลานั่งสมาธิในห้องพระที่มีพระพุทธรูป มีรูปครุฑา
อาจารย์ทำไมจิตมันไม่สงบ

หลวงพ่ : เรว่าค่อยๆ ทำไป เพราะคำพูดนี้มันขัดแย้ง มันขัดแย้งตรงที่ว่าเวลาเข้าไป
ในห้องพระมันไม่สงบ แล้วเวลามานั่งในห้องนอนแล้วมันสงบ อ้าว.. แล้วห้องพระ
ห้องนอนอยู่ในบ้านหลังเดียวกันหรือเปล่า? มันก็อยู่ในบ้านหลังเดียวกันนั่นแหละ
(หัวเราะ) เออ.. มันก็อยู่ในที่เดียวกันนั่นแหละ เออ.. เวลาอยู่ในห้องพระนี่ไม่สงบ เวลา
ย้ายไปห้องนอนแล้วมันสงบ เห็นไหม มันเป็นความที่เรายึดติดอะไรบ้างหรือเปล่า
ฉะนั้น เรากำหนดต่อไป

ถ้าพูดถึงอยู่ในห้องพระไม่สงบ แล้วไปอยู่ในห้องนอนแล้วจิตมันสงบ เราก็ไป
ภาวนาในห้องนอนก็ไม่มีปัญหา แล้วพอมันจิตสงบแล้ว มันดีแล้ว.. เพราะฉะนั้น เวลาเรา
จะเริ่มภาวนา ถ้าเราไม่กลิ้งนำลายก็ไม่มีนำลายนะ พอเราภาวนาก็กลิ้งนำลาย อี! เดียว
นำลายก็มาอีกแล้ว ต้องกลิ้ง อี! อยู่อย่างนั่นแหละ นี่แค่นี้มันยังติดเลย ใจแค่กลิ้งนำลาย
ไม่กลิ้งนำลาย เวลาภาวนายังเป็นปัญหาเลย แล้วนี่ห้องพระกับห้องนอนนะ ถ้าจิตมันติด
แล้วมันก็คือติด จิตนี้ นี่เวลามันติดนะ

ฉะนั้น เราจะพูดว่า ถ้าห้องนอนมันสงบได้ ห้องพระก็ต้องสงบได้ แล้วห้องพระสงบดีกว่าด้วย เพียงแต่เวลานั่งห้องพระแล้วจิตมันดิรนของมัน เวลามานั่งห้องนอนมันบอกว่า เออ.. นั่งเสร็จเดี๋ยวก็ได้นอนแล้ว มันสบายใจ พอนั่งห้องนอน ที่นอนมันร่อยู่งไปนั่งห้องพระ พอลุกแล้วต้องเดินกลับไปห้องนอนมันไกลไปหน่อยหนึ่ง ใจมันก็เลยคิดแค่นี้มันก็กังวลแล้ว เออ.. นั่งห้องพระไม่สงบ ไปนั่งห้องนอนแล้ว แหม.. จิตดีมากเลย มันภาวนาเสร็จมันจะได้นอนไป

อันนี้เราคิดว่าห้องพระกับห้องนอนไม่มีปัญหาหรอก มันมีปัญหาก็คือตัวเรา แล้ววางใจเป็นกลาง ค่อยๆ ทำไปนะ ถ้าภาวนาแล้วนี้ เห็นไหม ถ้าก่อนหน้านั้นภาวนาลมหายใจเข้าออกพุทโธ เวลามาฟังเว็บไซต์บอกว่ามันเป็นกรรมฐานคนละห้อง แล้วเอาอันใดอันหนึ่ง แล้วเราว่าเราขัดแย้งไปหมดเลย แต่เวลาข้อที่ ๒. เห็นไหม เวลาไปแล้วทำไมแผ่นดินมันไหว นี่มันรับรู้

ถ้าจิตของเรามันมีวาสนาอยู่ แล้วจิตเริ่มสงบมันยิ่งแสดงตัวได้มากใหญ่ แต่อะไรก็แล้วแต่ สิ่งที่ได้รับมันส่งออกมาหมด ส่งออกมาหมด แม้แต่เวลาใช้ปัญญานี้ก็ส่งออก เวลาใช้ปัญญา เพราะจิตออกมาพิจารณา ถ้าจิตไม่ออกมาพิจารณามันจะเข้าไปอยู่ในสมาธิ

นี่การส่งออก ถ้าเราใช้มัน เราบริหารมันเป็น มันส่งออกในทางที่ดี ส่งออกเพื่อเอาผลประโยชน์ไป แต่ถ้าเราไม่มีสติปัญญา เวลาส่งออก มันออกรับรู้คือมันส่งออก ถ้ามันส่งออก เวลาเราสงบเข้าไป ส่งออกมันก็คือออกมาทำ ออกมาฝึก ออกมาหัด ถ้ามันเป็นมันถูก มันก็ถูกต้อง ถ้ามันไม่เป็น มันผิด ก็แก้ไขๆ

เราก็มีเท่านี้แหละ เห็นไหม สมณะวิปัสสนา คือว่าทำให้จิตสงบแล้วแล้วออกใช้ปัญญาของเรา ถ้ามันทำได้ก็ได้อีก ถ้าทำไม่ได้เราก็ฝึกหัด ไม่มีทางอื่น ทำไปเถอะ ใครว่าทางลัด ทางตรง ทางอ้อม ทางโค้ง เอาเลยตามสบาย ถ้ามันมรรคก็คือมรรคอันเดียวกันนั้นแหละ จะมาทางอ้อม ทางโค้ง จะยิ่งลูกโค้ง ลูกวิด เอามาเถอะ ยิ่งมาเถอะ ถ้ามันพูดผิดมันก็คือผิดนั้นแหละ

ข้อ ๕๘๖. เนาะ อันนี้เขาพูดเรื่องส่วนตัว ผ่าน ข้อ ๕๘๖.

นี่อันนี้เห็นไหม อันนั้นบอกว่าพุทโธเบาๆ แล้วดี อันนี้เขาบอกพุทโธชัดๆ แล้วดี (หัวเราะ)

ถาม : เรื่อง “ขอกราบเรียนสิ่งที่ผมเห็นในองค์ภาวนาครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกับ ความขบขันที่ผมเห็นตนเองตอนทำตามความอยาก ตามอารมณ์ ตามที่ผมเคยเล่าให้ฟังในครั้งที่แล้ว เวลานี้ความขบขันนั้นได้เจือจางลงไปแล้ว ซึ่งเป็นไปตามที่หลวงพ่อบอกเอาไว้ครับ แต่ในความโล่งสบายใจที่รู้ธรรม ผมไม่จำเป็นต้องทำตามความอยากของอารมณ์เหมือนเมื่อก่อน ความโล่งสบายใจนี้มันยังคงมีอยู่ครับ ผมอยากกราบเรียนหลวงพ่อกับในสิ่งที่ผมทำมาดังนี้

๑. เวลาที่ผมภาวนาพุทโธชัดๆ (นี่เห็นไหม) ตามรู้ลมหายใจชัดๆ ผมจะเห็นจิตที่นึกพุทโธ พุทโธ ตังมันขึ้นมาในใจ แล้วผมก็เห็นอารมณ์ในใจเคลื่อนพลิวไปพลิวมา เมื่อผมเห็นแบบนี้บ่อยๆ ผมก็ค้นพบว่า เวลาที่ผมมองเห็นสิ่งต่างๆ หรือเวลาที่ผมได้ยินเสียงต่างๆ หรือเวลาที่ผมคิดเรื่องต่างๆ อารมณ์ในใจมันจะเคลื่อนไปพลิวไปตามสิ่งที่ผมเห็น หรือเคลื่อนไปพลิวตามสิ่งที่ผมได้ยิน หรือเคลื่อนไปพลิวไปตามเรื่องที่ผมคิด ผมจึงเกิดความเข้าใจว่า ถ้ามันเป็นแบบนี้ก็แสดงว่า อารมณ์ในใจมันเกิดตามการทำงานของร่างกายของเราเอง หรือความจริงมันไม่มีตัวตนถูกต้องไหมครับ แต่ถ้าผมไม่มีจิตที่นึกพุทโธ พุทโธที่ตังมันอยู่ในใจ ผมจะไม่เห็นความจริงตามที่เล่ามานี้เลยครับ (นี่ข้อ ๑.)

๒. ผมเห็นว่า จิตที่นึกพุทโธ พุทโธที่ตังมันอยู่ในใจนี้มันเป็นตัวของเรา ทั้งเราจะต้องสร้างขึ้นมา และรักษามันเอาไว้ ถ้ามันหายไป เราต้องนึกพุทโธชัดๆ และตามรู้ลมหายใจชัดๆ เพื่อให้มันตังมันขึ้นมาให้ได้ เพราะว่าถ้าไม่มีจิตที่นึกพุทโธตังมันขึ้นมาในใจ เวลาเราพิจารณาธรรมใดๆ ก็ตาม มันจะไม่มีผลใดๆ เกิดขึ้นมาในใจของเราเลยถูกต้องไหมครับ

๓. ผมเห็นว่าจิตที่นึกพุทโธ พุทโธที่ตังมันอยู่ในใจนี้ ผมสามารถเอามันมาใช้ ค้นคว้าหาความรู้ได้โดยที่ผมไม่ต้องอ่านหนังสือ แต่ว่าหนังสือ เราเอาไว้ใช้เปรียบเทียบผลจากการปฏิบัติถูกต้องไหมครับ

๔. ถ้าผมมีความชำนาญในการเห็นจิตที่นึกพุทโธ พุทโธที่ตังมันอยู่ในใจมากกว่านี้ ผมจะมีความรู้มากกว่านี้ถูกต้องไหมครับ

หลวงพ่อกับ : ข้อที่ ๑. เวลาภาวนาไป ปัญญาของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย ข้อ ๑. เขาบอกว่า

“เวลาผมพุทโธซัดๆ ตามความรู้ไป ผมจะเห็นความเคลื่อนไหวของจิตไปต่างๆ ตามที่ผมเห็นการเคลื่อนไหว สิ่งที่ผมเห็นการเคลื่อนไหวตามความคิดเห็น ผมนึกว่า..”
เห็นไหม

สิ่งต่างๆ ที่มันเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นมาจากร่างกายของเราเอง ความคิดมันไม่ใช่เรื่องของร่างกายนะ ความคิดมันไม่ใช่เรื่องของร่างกาย แต่ถ้าเวลาเราเห็นกาย นั่นล่ะเห็นกาย.. เห็นกาย จิตเห็นกาย เห็นกายเป็นนิमित แต่ถ้าเห็นความคิด ความคิดนี้เป็นนามธรรม นามธรรมมันเกิดที่กายหรือ?

กาย เห็นไหม นี่เวลาเวทนาเกิดขึ้น เวทนานี้เป็นนามธรรมนะ เวลาเรานั่งอยู่ที่นี่ เวทนานี้เป็นนามธรรม แต่เวทนามันเกิดบนอะไรล่ะ? เวทนามันเกิดบนร่างกายเราใช่ไหม? เวทนาเกิดบนร่างกายเรา แต่ถ้ามันเกิดความเสียใจล่ะ? ความเสียใจนี้เวทนาเกิดจากจิต เวทนาเกิดจากกาย ถ้าเวทนาเกิดจากกาย เห็นไหม นี่เวลาหิวเวทนาเกิดจากกาย เพราะกระเพาะไม่มีอาหาร แต่เวลาเราพิจารณาของเราให้ทันเรื่องของธาตุ ร่างกายมันหิวเป็นไหม? กระเพาะหิวอาหารเป็นไหม? ความจริงก็คือหัวใจนี้แหละมันวิตกกังวล

นี่ก็เหมือนกัน ความที่เวลาเห็นกายมันพลิวไป มันเกิดจากกาย เกิดจากกาย นี่มันเกิดที่กาย มันเกิดที่กาย แต่ความจริงมันเกิดจากใจ.. นี่พูดถึงปัญญาที่มันละเอียดเข้าไปนะ แต่ถ้าปัญญาเราได้แค่นี้ก็ได้แค่นี้ไง นี่เราจะชี้ให้เห็นว่า ถ้าปัญญามันละเอียดขึ้นไปมันจะเห็นใจ เห็นว่าสิ่งที่เป็นตรรกะ เป็นความคิดสามัญสำนึก มันให้อารมณ์ความรู้สึกอันหนึ่ง

ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้ว ถ้ามันสงบเข้ามา เห็นไหม เวลาปัญญาขึ้นมา พอจิตสงบ มันมีฐานของมัน มันสลดสังเวชมากกว่านั้น สลดสังเวชแล้วนะ ถ้าใครมีปัญญาสลดสังเวชนะ ส่วนใหญ่จะอุทานว่า “ทำไมเราโง่อย่างนี้ ทำไมเราโง่อย่างนี้” แต่โดยปัญญาทางโลกนะ จะบอกว่า “เราฉลาดยอดเยี่ยม เราฉลาดยอดเยี่ยม”

พอเราคิดสิ่งใดนี้ “แหม.. ไบร้ทมากเลย แหม.. ยอดๆ” แต่ถ้าเป็นปัญญาทางธรรมนะ พอคิดสิ่งใดได้นะ “ทำไมเราโง่ขนาดนี้ ทำไมเราโง่ขนาดนี้” มันสังเวชไปสังเวชว่าทำไมเราโง่กับตัวเองขนาดนี้ ทำไมเราไปติดข้องเรื่องอย่างนี้

นี่พูดถึงถ้าเป็นธรรม แต่ถ้าเป็นโลกนะ โอ๊ย.. เรายอดเยี่ยม ต้องส่งเรื่องนี่ไปประกวด เวลาปัญญามันเกิดนะ โอ้โฮ.. สูดยอดๆ แต่ถ้าเป็นธรรมนะมันสลดเลยล่ะ คอ

ตกเลยนะ เรื่องอื่นๆ อย่างนี้ เรื่องตัวเราเองทั้งนั้นแหละทำไมเราไม่รู้ ทำไมเราไม่รู้ มันสังเวชมากนะ นี่ถ้าปัญญามันลึกซึ้งขึ้นไป

ฉะนั้น ให้ทำไปเรื่อยๆ ให้ทำไปเรื่อยๆ เพราะเราคิดว่า “สรรพสิ่งมันเกิดจากกายใจ” นี่อันนี้มันทำให้คิดว่า ถ้าเราปักใจอย่างนั้นแล้วมันจะมองประเด็นเดียวใจ อย่ามองประเด็นเดียว มันเกิดที่กาย แต่ให้ปัญญามันละเอียดกว่านั้น แล้วมันจะรู้ของมัน ถ้ารู้ของมันนี่เป็นปัจจัยตั้ง รู้ด้วยตัวเองประเสริฐที่สุด

ถาม : ข้อ ๒. ผมเห็นว่าจิตที่ตั้งมันอยู่ในใจมันเป็นตัวของเรา ซึ่งเราต้องสร้างมันขึ้นมา

หลวงพ่ : ถ้ารักษาเอาไว้ ถ้ามันหายไปเราก็พุทโธซัดๆ แล้วตามลมหายใจซัดๆ ให้มันตั้งขึ้นมาให้ได้ ถ้ามันตั้งพุทโธไม่ได้ ในใจเราไม่ได้ การพิจารณาธรรมต่างๆ ก็ไม่มีผล

ความเป็นมัชฌิมาปฏิปทานะ เวลาเราพุทโธของเรา ถ้ามีสติ มีปัญญา.. มีสติ มีสมาธิขึ้นมาแล้วเราใช้ปัญญาได้ แต่ถ้าเราเป็นโลก เป็นโลกคือว่าเป็นตัวตน เป็นวัตถุ เป็นการกระทำแบบต้องเป็นรูปแบบเลย เห็นไหม นี่เขาพิจารณาแบบโลก

ไอ้การปฏิบัติเราเห็นด้วยหมดนะ แต่! แต่เวลาเราทำขึ้นไป เห็นไหม ถ้าเราต้องเป็นรูปแบบแบบโลกเขาเรียกว่าสัญญา อย่างเช่นเราเคยภาวนาไว้ครั้งที่แล้ว มันมีความฝึใจมาก มีความดีมาก เวลาภาวนาต่อไปต้องให้เป็นปัจจุบัน อย่าไปเอาสิ่งนั้นมาเป็นรูปแบบแล้วต้องทำสิ่งนั้น ถ้าทำให้เหมือนสิ่งนั้นตลอดนะ

๑. ถ้าได้ผล ก็ได้ผลแค่นั้น มันไม่ละเอียดเข้าไป

๒. ถ้าไม่ได้ผล มันก็จะว่าสิ่งนั้นมันจะเป็นสัญญา เป็นค้นหาซ่อนค้นหา คืออยากให้ได้รูปแบบนั้น ถ้าได้ก็ได้เท่าเท่า ถ้าไม่ได้ ไม่ได้มันก็เสื่อม แต่ถ้าเราบอกว่าได้หรือไม่ได้ ถ้ามันได้อย่างนั้นก็เป็นอย่างนั้น แต่ถ้าได้ละเอียดกว่า ได้ที่ลึกซึ้งกว่า ได้ที่ลึกกว่า เราจะต้องผ่านความละเอียดลึกซึ้งเข้าไป

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “เราต้องสร้างขึ้นมาใหม่? ถ้าเราไม่พุทโธซัดๆ ไม่กำหนดลมหายใจซัดๆ มันก็จะไม่ตั้งมัน”

เพียงแต่เวลาเราออกมาเราใช้พุทธโรซัดๆ พอพุทธโรแล้วมันดีขึ้นเราก้ใช้ปัญญา พอใช้ปัญญาค้นคว้าแล้ว พอมันพ้นเพื่อน พอปัญญามันไม่ทะลุทะลวงเรากลับมาพุทธโร อีก นี่เราขยันทำของเราไป เราขยันทำของเราไป เพราะว่ามันจะมีสิ่งทีละเอียดมากไปกว่า นี้เรื่อยๆ

นี่พุทธโรซัดๆ แล้วได้ผลนะ ใช้นั้นมันพุทธโรเบาๆ ถึงได้ผล ซัดๆ ไม่ได้ผล เห็น ไหม มันเป็นที่ตามนิสัย ตามจิตนิสัยของคน อันนี้ถ้าได้ผลแล้วเราสาธุด้วยหมดนะ เพียงแต่ว่าทำแล้วนี้รับรู้ไว้ เขาเรียกว่า “มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด”

มีคนถามบ่่อยว่า “หลวงพ่ อี้ที่ว่ามรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียดมันเป็นอย่างไร?”

มรรคหยาบหมายถึงว่า ปัญญาที่เรารู้เราคิดว่ามันละเอียดแล้ว เราก้ยึดของเรา พอ ยึดบับมันไม่พัฒนาไป มรรคหยาบไป คือเรารู้อะไรบับนี้เราจะยึดความรู้เรา แต่เราไม่ ศึกษาเพิ่ม ถ้าเราศึกษาเพิ่มบับเราจะทิ้งความรู้นี้ ความรู้ที่เราเคยรู้มาแล้วใช่ไหม? เราก้ ผ่านเข้าไปไง นี่มรรคหยาบ! มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด คือว่าถ้าเรายึดว่าความรู้เราแล้ว เราไม่ศึกษาต่อไป ความรู้ที่จะมากกว่านี้มันไม่เกิด มันฆ่าความรู้อันที่จะเกิดขึ้นใหม่ ไม่ให้เกิด

“มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด”

ฉะนั้น พอเราศึกษา เรารู้สิ่งใดแล้วนี่มรรคหยาบ แต่ตอนที่รู้มันละเอียดมากเลย นะ แต่ถ้ามันภาวนาไปแล้วมันจะรู้ว่ามันหยาบ พอมันหยาบนะ พอเรารู้แล้วเราก้วางไว้ แล้วเราก้ศึกษาเพิ่มเติม ฝึกหัดเพิ่มเติม ละเอียดเข้าไป เห็นไหม ความหยาบก็อยู่ในใจเรา ความละเอียดเราก้รู้เพิ่มขึ้นๆ มรรคหยาบไม่ฆ่ามรรคละเอียด มรรคหยาบส่งเสริมให้เกิด มรรคละเอียด ให้เกิดความรู้ความเห็นดีๆ ขึ้นไป นี่มรรคละเอียด แต่ถ้ามันฆ่านะ เรารู้ แล้ว เราเข้าใจแล้ว มันไม่พัฒนา นี่มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด

ย้อนกลับมาที่นี้ ย้อนกลับมาที่ว่าเราจะต้องให้ชัดเจนอย่างนั้น ชัดเจนอย่างนั้น แต่ มันจะละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ ไม่ต้องไปยึดมัน ทำของเราไปนะ

ถาม : ข้อ ๓. ผมเห็นว่า จิตที่นึกพุทธโรที่ตั้งมันอยู่ในใจนี้ สามารถเอามันมาใช้ค้นคว้า หากความรู้ได้โดยที่ผมไม่ต้องอ่านหนังสือ แต่ว่าหนังสือเอาไว้เปรียบเทียบกับใช่ไหม?

หลวงพ่ : อ่านหนังสือนี้เป็นปริยัติ หนังสือพระไตรปิฎก ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า
 นิสาธุ เห็นไหม เป็นศาสดาของเรา เราศึกษาแล้ววางไว้ ตรงนี้เราจะทำให้สมดุลแค่ไหน?
 เราจะทำให้สมดุลตรงนี้ลำบากนิดหนึ่ง ถ้าเราศึกษาแล้วเราก็จะเกร็ง ถ้าปฏิบัติแล้วนี้จะ
 ผิดอย่างนั้น จะผิดอย่างนั้น ระบบไง มันมีระบบ ระบบบอยู่ แล้วเราก็ต้อง อยู่.. เดินเกร็ง
 เข้าไปเลย มันเป็นไปได้ยาก

ฉะนั้น เราศึกษามาแล้วนะเป็นระบบแล้ววางไว้ แล้วฝึกหัดเข้าไป มันจะแฉะ มัน
 จะผิดนิดหน่อยเราก็ฝึกหัดของเรา จากที่เราศึกษาบบไว้แล้ว แล้วเรามาทำของเรานะ
 มันก็เป็นระบบอันเดียวกันนั่นแหละ แต่ถ้าเราทำตามระบบเลขนี้ ข้อ ๑. เราทำงานไม่
 สะดวก ข้อ ๒. ที่หลวงปู่มันท่านพูดกับหลวงตาไว้ บอกว่า

“ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ะสาธุ เทิดใส่หัวไว้ แล้ว
 เก็บไว้ก่อน ถ้าเราเอามาปฏิบัติ เอามาคลุกเคล้ากัน มันจะขัดแย้งกันไง”

มันจะขัดแย้งทฤษฎีว่าเป็นอย่างนั้น สมมติเป็นอย่างนั้น แต่ทำไมเราไม่เป็นล่ะ?
 เอ๊ะ.. จิตเราเป็นสมมติแล้วนะ เวลามันสงสัยว่ามันไม่เป็นนะ นิสมมติเป็นอย่างนั้น เรา
 จะเป็นสมมติใหม่หนึ่ง? เอ๊ะ.. พอมันจะเป็นแล้ว มันจะเป็นเหมือนกันหรือเปล่า? เห็น
 ไหม มันจะขัดแย้งกันไปเรื่อย มันจะเหลื่อมกัน มันจะป็นเกลียวกันตลอดเลย มันก็เลยทำ
 ให้เราปฏิบัติยากขึ้น

แต่ถ้าเราวางไว้ก่อน เราวางไว้ก่อนเลย แล้วเราทำไปนะ เอ๊ะ.. สมมติหรือไม่เป็น
 สมมตินะ เรารู้เองใช่ไหม? เรามาทดสอบเอาตอนที่เรออกจากสมมติมาแล้ว ออกจากการ
 ปฏิบัติมาแล้ว นี่ครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างนี้

ฉะนั้น เขาบอกว่า “ผมไม่ต้องอ่านหนังสือเลยใช่ไหม? หนังสือนี้เอาไว้
 เปรียบเทียบ”

ถ้าบอกว่าใช่มันก็เหมือนกับว่าเราก็สุดโต่งไปข้างหนึ่ง นี่เวลาสุดโต่งไปข้างหนึ่ง
 แต่ถ้าความเห็นนะ เราก็เห็นอย่างนี้แหละ แต่! แต่เราไม่เห็นโดยที่ว่ายกแบบว่าถอนราก
 ถอนโคนไป ปริยัติเป็นปริยัติ ในวงการวิชาการ ในหนังสือเราก็เห็นด้วย การศึกษาเห็น
 ด้วย แต่เวลาปฏิบัติแล้วนี่เราต้องวางไว้ก่อน เพื่อจะไม่ให้มันถ่วง ไม่ให้มันทำให้การ

ปฏิบัติของเรามีปัญหา แต่พอเรารู้จริงแล้ว เห็นใหม่ เราจะเขียนหนังสือเลย เขียนหนังสือก็เล่มก็ได้ แล้วเทียบเคียงก็ได้

ฉะนั้น ถ้าเอาจิตมาค้นคว้าแล้วโดยไม่ต้องอ่านหนังสือ ถ้าค้นคว้าแล้วมันรู้จริงไปอย่างเช่นหนังสือนี้เราเรียนทางวิชาการมาแล้ว แล้วภาคปฏิบัติเราทำไม่เป็นตามนั้น คุณใช้เวลาทางธุรกิจเดี๋ยวนี้เขาทำวิจัยหมดแหละ ค้นคว้าเต็มทีเลย แล้วต้องทำให้ได้แบบนั้น ทำให้ได้แบบนั้น ถ้าได้แบบนั้นมันก็เข้าเป้า

การปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราปฏิบัติเข้าเป้าแล้วนะ เขาเองต่างหากจะเชิญให้ไปสอนเลยนะ ผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้วเขาจะเชิญไปให้เป็นอาจารย์สอนหนังสือด้วย ถ้าเราทำได้จริง ถ้าเราทำได้จริง นี้พูดได้จริงทุกอย่าง ฉะนั้น ภาคปฏิบัติมันเป็นแบบนี้

ฉะนั้น เขาบอกว่า “พุทฺโธ พุทฺโธ เวลาจิตผมนึกพุทฺโธตั้งมั่นแล้ว”

จิตตั้งมั่นแล้วเราศึกษา เพราะนี่ปัจจุัตถ์ รู้เอง เห็นเอง มีความเข้าใจเอง แล้วเราจะบอกใครไม่ได้ นีทีเขาบอกว่า “พระปัจเจกพุทธเจ้าสอนไม่ได้ พระปัจเจกพุทธเจ้าสอนไม่ได้” เราไม่เชื่อ พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องสอนได้ สอนได้ สอนแบบพระปัจเจกพุทธเจ้า ต้องกัสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางทฤษฎี วางหลักการไว้ แต่พระปัจเจกพุทธเจ้านี้รู้แต่ไม่ใช่วางหลักการไว้เท่านั้นเอง ไม่อย่างนั้นจะเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรารู้ทำไมเราจะทำไม่ได้ แต่อย่างพวกเรารู้มันก็คล้ายๆ นั้นแหละ คือว่าพวกเราไม่แตกฉานเหมือนพระพุทฺธเจ้าหรอก แต่เรารู้ได้ แล้วก็บอกได้ด้วย

ถาม : ข้อ ๔. ถ้าผมมีความชำนาญในการเห็นจิตที่นึกพุทฺโธ ที่ตั้งมั่นอยู่ในใจได้มากกว่านี้ ผมจะมีความรู้มากกว่านี้ถูกต้องไหมครับ

หลวงพ่ : ถูกต้อง! ถูกต้อง ถ้ามีความชำนาญมากกว่านี้ พอมีความชำนาญ เราจะมีความรู้มากกว่านี้ มีความเข้าใจมากกว่านี้ แล้วเราจะประโชชน์กับเรา แล้วเราจะประโชชน์กับคนอื่นด้วย เอวัง